

Buitenmensen van strand en duin: de kruisnetvisser

Vanaf de oude en nieuwe Pier van Scheveningen werd voor 1975 veel gevestigd met een kruisnet. Hoe ging dat in z'n werk en wat werd er gevangen?

TEKST: FRANS BEEKMAN

Strandvisserij

Vanouds wordt er vanaf het strand en de havenhoofden (en vroeger van de Delflandse Hoofden) met werphen-gels in zee gevestigd. Het gebeurt vooral uit liefhebberij, soms wordt er een mooie Zeebaars of Schol aan de haak geslagen. Ook loopt men wel met een klein sleepnet of kor door de ondiepe Noordzee en vangt dan naast garnalen ook wel (plat)vis.

In de doorgang van de Buitenhaven naar de Binnenhaven van Scheveningen zag ik zo'n zestig jaar geleden wel eens een constructie aan een lange paal waar een vierkant net werd afgezonken en na enige tijd opgehaald. Met een karretje kwam die visser met palen, touwen en het kruisnet vanuit Rijswijk naar Scheveningen. Het vissen met een groot kruisnet van 4 bij 4 meter gebeurde ook in meren en rivieren in het

binnenland met een bootje in licht stromend water. Men viste vooral op Paling, dat na 1980 werd verboden. Soms lokte een lamp boven het kruisnet de vissen.

Aan de reling van het Wandelhoofd Wilhelmina (de oude Pier) waren kruisnetten van 2 bij 2 meter gemonteerd waar een oude visser of 'controleur' toezicht hield (Fig. 1). Het

Figuur 1. Oude Pier van Scheveningen. Uitg. Mij v/h Weenink & Snel, Den Haag, met postzegel 1933

kruisnet kon voor een gulden per half uur worden gehuurd. In de praktijk werd een kwartier gewacht voordat het net werd opgetakeld. Je moest wel geluk hebben een vis te vangen.

Kruisnetten aan de nieuwe Pier

De oude Pier ging in 1943 in vlammen op en pas in 1961 kwam er een nieuwe Pier op Scheveningen. Ter wille van de zeehengelaars was er op de kop van de Pier op het onderste niveau een 'visring'. Er was plaats voor veel vissers. Iets meer naar binnen was een tiental kruisnetten aan lieren aanwezig (Fig. 2). Voor het bedrag van een kwartje (?) in een gleuf had je voor niet te lange tijd het kruisnet ter beschikking. Tegenwoordig zijn de kruisnetten aan de Pier er niet meer (en kan je een gokje wagen bij een speelautomaat). In Nieuwpoort (West-Vlaanderen) kan de toerist voor twee euro per uur het kruisnetvissen nog wel beoefenen.

Seizoenstrek vissen

Het is niet waarschijnlijk dat de kruisnetvissers van de oude en nieuwe Pier bijhielden welke vis ze in de loop van het jaar vingen. Het waren vaak kleine vissen, die in de 'kinderkamer' langs de kust leefden. Vooral in de winter kon men 'gul' (kleine Kabeljauw) verwachten. Ook was er dan Schar en Wijting.

Figuur 2. Kruisnetten aan de nieuwe Pier van Scheveningen. Uitg. Van Leer's Fotodrukkerij, 1961

Fijnmazige kruisnetten worden tegenwoordig gebruikt bij het monitoren van de intrek van glasaal bij vispassages. Dat is te zien bij de keersluis van de Uitwatering van Katwijk en in Scheveningen bij de sluis tussen de Tweede Binnenhaven en het Verversingskanaal. De glasaal verzamelt zich voor de sluis en wordt met een zoetwaterstroompje naar binnen gelokt. In april en mei wordt 's avonds de glasaal gevangen en geteld. De laatste jaren is de intrek constant, maar dat is nog maar 5 % vergeleken met een halve eeuw geleden.

Colofon

Informatie over het duinonderzoek in Berkheide, Meijndel en Solleveld. In Holland's Duinen verschijnen tweemaal per jaar Nederlandstalige artikelen over het duin, met name over de terreinen die in het beheer zijn van Dunea. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen of berichten in Holland's Duinen ligt bij de auteur(s). © Tekst en beeldmateriaal blijven auteursrechtelijk eigendom van de auteur(s).

Voor vragen over Holland's Duinen: Harrie van der Hagen, h.hagen@dunea.nl

Holland's Duinen nr 73, april 2019

Redactie: F. Beekman, H.G.J.M. van der Hagen, F.C. Hooijmans, P.E. Loth, E. van der Meijden, C. Zuyderduyn
Redactieadres: Sectie Plantenecologie, IBL Universiteit Leiden, Postbus 9505, 2300 RA Leiden
Vormgeving: T2 Design en Communicatie
Druk: Deltabach
Oplage: 500 exemplaren
Foto voorplaat: Jan Hendriks

Digitale versie in pdf-formaat is beschikbaar via de website: Dunea.nl/duinen/duingebieden/hollandsduinen

Toezending van artikelen per e-mail aan Harrie van der Hagen (h.hagen@dunea.nl).
ISS nummer: 1384-7373 (ISS nummer Meijndel Mededelingen was 1382-1105)

dunea
DUIN & WATER

Universiteit Leiden

